

Zmiany w legislacji europejskiej w zakresie ochrony środowiska

1. Ramowa dyrektywa odpadowa

Dążenie do podnoszenia efektywności energetycznej i oszczędności zasobów naturalnych to podstawowe kierunki, które określają w Europie politykę gospodarowania surowcami naturalnymi i energią. W ramach 6. Ramowego Programu UE w zakresie ochrony środowiska, obejmującego okres 2002-2012, jedna z siedmiu realizowanych strategii dotyczy odpadów. Strategia tematyczna w sprawie zapobiegania powstawaniu i recyklingu odpadów zakłada minimalizowanie ilości odpadów, a te, które powstaną, powinny być zagospodarowane przede wszystkim poprzez kompostowanie, odzysk energetyczny, jako surowce wtórne, a w ostatniej kolejności kierowane na składowisko. Istotnym celem tej strategii jest zmniejszenie wpływu odpadów na środowisko. Pomocna w ocenie wpływu odpadów na środowisko będzie analiza całego cyklu życiowego surowców.

Prace w Komisji Europejskiej nad strategią objęły m.in. Dyrektywę Ramową o Odpadach (75/442/EWG). W grudniu 2005 r. Komisja Europejska ogłosiła oficjalny projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpadów. Ma ona zastąpić trzy dotychczasowe dyrektywy:

- Dyrektywę Rady 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów
- Dyrektywę Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych
- Dyrektywę Rady 75/439/EWG z dnia 16 czerwca 1975 r. w sprawie usuwania olejów odpadowych.

Nowa Dyrektywa Ramowa o Odpadach będzie obejmować wszystkie rodzaje odpadów zarówno niebezpieczne jak i inne niż niebezpieczne, tak jak to ma miejsce w Dyrektywie Spalarniowej. W nowelizowanej dyrektywie definicja odpadów została uproszczona i doprecyzowana, utrzymano rozróżnienie pomiędzy odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne. Z zakresu dyrektywy zostały wyłączone: zanieczyszczona gleba, odpady rolnicze i zwierzęce.

Celem nowelizacji jest uproszczenie i udoskonalenie europejskich regulacji w sprawie odpadów, m.in. doprecyzowanie definicji odpadów, wprowadzenie definicji recyklingu, wprowadzenie definicji końca fazy odpadu, rozróżnienie pomiędzy procesem odzysku a pozbyciem się odpadów oraz określenie warunków dla operacji mieszania odpadów. Definicję odzysku odpadów oparto na

zasadzie zastępowania zasobów naturalnych, a pozbycie się odpadów ma być każdą inną niż odzysk operacją. Wymieniono procedury, które umożliwiają wyjaśnienie klasyfikacji niektórych operacji związanych z odpadami, jako odzyskiwania lub unieszkodliwiania. Zdefiniowano tzw. koniec fazy odpadu – kiedy odpad przestaje być odpadem, a staje się produktem. Dla takich strumieni odpadów zostaną opracowane kryteria jakościowe/środowiskowe, które mają zagwarantować wysoki poziom ochrony zdrowia i środowiska. Zmiana statusu odpadu będzie dokonywana

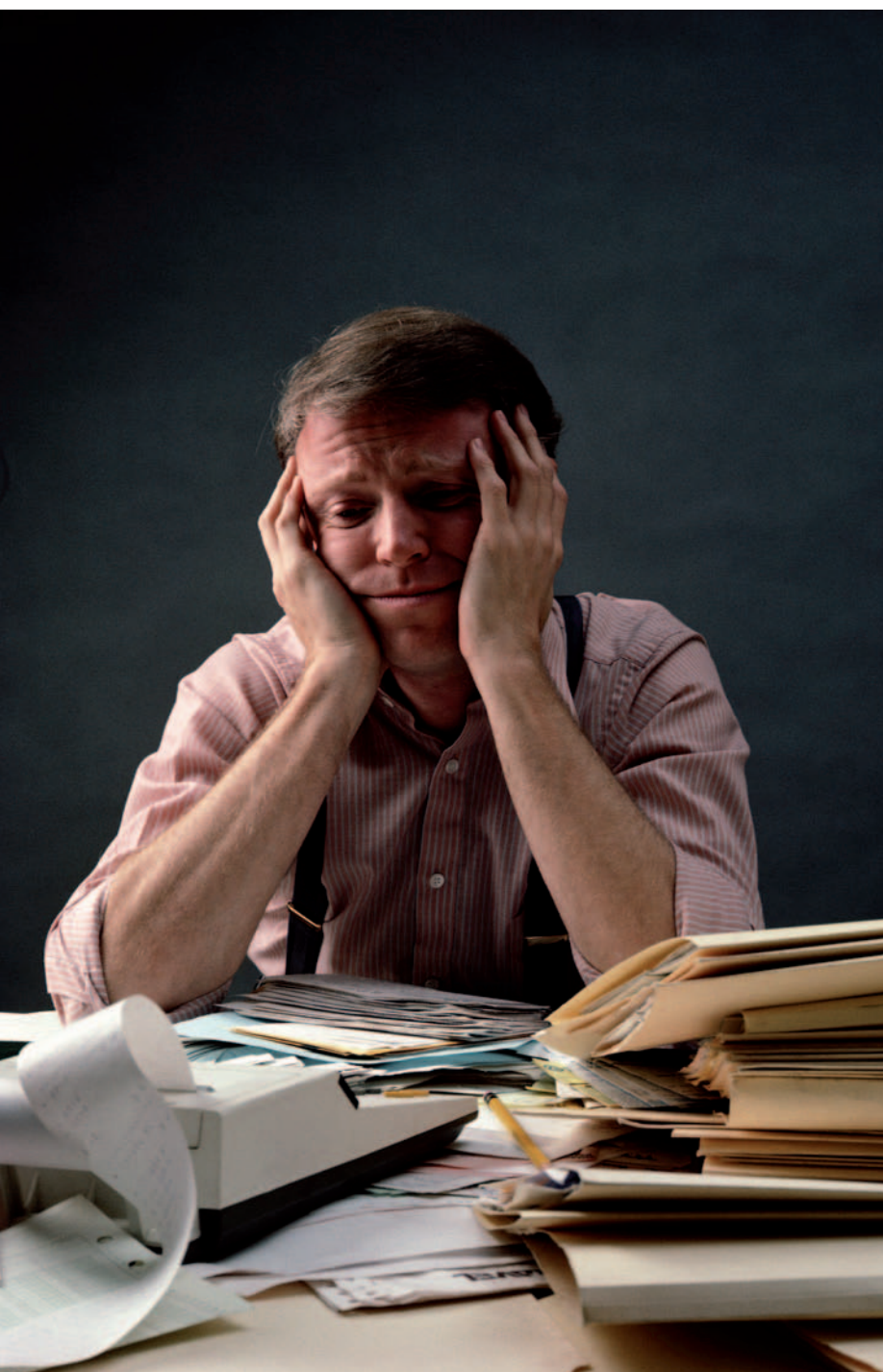
wtedy, kiedy przynosi to korzyści środowisku i istnieje rynek na materiały otrzymane z odpadów, przy czym nie przewidziano odniesienia do procesu produkcyjnego lub instalacji, w której dany materiał otrzymany z odpadów ma być wykorzystywany. Dodatkowo, zobowiązano kraje członkowskie UE do opracowania narodowych planów zapobiegania wytwarzaniu odpadów, co ma na celu skupienie większej uwagi twórców polityki szczebla unijnego, krajowego i niższych szczebli administracji krajowej na zapobieganiu powstawania odpadów.

Oprócz dyrektywy w sprawie odpadów zostanie również znowelizowana i rozszerzona o działania związane z wykorzystaniem odpadów dyrektywa IPPC, a także regulacja w sprawie transportu odpadów.

2. Dyrektywa IPPC

Celem Dyrektywy IPPC 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń jest ustanowienie zintegrowanego systemu zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń powstających w wyniku działalności przemysłowej, a tym samym zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości. Dyrektywa wymaga kompleksowego podejścia do usprawniania procesów technologicznych, nakazując, aby właściwe władze nakładały i egzekwowały od operatorów instalacji określone obowiązki służące ochronie środowiska jako całości (uzyskiwanie pozwolenia zintegrowanego, dostosowywanie się do wymogów najlepszych dostępnych technologii – BAT, stanowiącego warunek konieczny uzyskania pozwolenia zintegrowanego oraz unikanie ochrony jednego komponentu środowiska kosztem zwiększenia zanieczyszczenia innego). Każdy zakład przemysłowy starający się o pozwolenie zintegrowane musi ustalić, jak jego działalność wpływa na środowisko traktowane jako złożona całość, a następnie zastosować wszelkie dostępne środki minimalizujące ekologiczną uciążliwość firmy.

Pomimo iż dopiero 30 października 2007 roku upływa termin pełnego zaimplementowania w państwach członkowskich UE wymagań dyrektywy IPPC, już pod koniec 2005 r. Komisja Europejska zainicjowała proces nowelizacji tej dyrektywy. Proces ten nie ma na celu wprowadzania zmian do zasadniczych celów i poziomów wymagań zawartych w dyrektywie (zintegrowa-

ne podejście, BAT, pozwolenie zintegrowane), a jedynie przegląd zakresu tej legislacji pod względem jej spójności i powiązań z innymi aktami prawnymi prawa wspólnotowego w zakresie ochrony środowiska. Różnice w wymaganiach pomiędzy dyrektywami odnoszącymi się do tych samych działań ograniczyłyby możliwości stworzenia jednego zintegrowanego systemu regulacji prawnych w tej dziedzinie. Możliwe więc będzie np. doprecyzowanie poszczególnych definicji czy zapisów w aneksach. W ramach działań związanych z nowelizacją dyrektywy IPPC zostaną wykonane opracowania, które będą dotyczyć następujących zagadnień:

- 1) stopnia wdrożenia dyrektywy w poszczególnych krajach i sektorach, objętych dyrektywą oraz oceny zgodności wydanych pozwoleń zintegrowanych z dyrektywą IPPC – do przeprowadzenia tego studium wytypowano 60 instalacji z różnych sektorów, w tym 10 zakładów cementowych
- 2) oceny spójności wymagań zawartych w poszczególnych regulacjach prawnych, odnoszących się do ochrony środowiska ze wskazaniem problemów i oceną scenariuszy zakresu powiązań pomiędzy np. dyrektywą IPPC i handlem emisjami NO_x - SO_2
- 3) oceny korzyści środowiskowych, wynikających z funkcjonowania przemysłu w ramach dyrektywy IPPC – przemysł cementowy został wytypowany jako jedyny sektor do przeprowadzenia tego studium z uwagi na znaczne zaawansowanie we wdrożeniu dyrektywy IPPC oraz ze względu na fakt nowelizacji BREF-u
- 4) studium analizy przypadku, gdy instalacje podejmują działania pozwalające na obniżanie wpływu na środowisko w stopniu wyższym niż wynika to z wymogów dyrektywy
- 5) oceny konkurencyjności przemysłu europejskiego funkcjonującego w oparciu o dyrektywę IPPC – studium nie obejmuje przemysłu cementowego
- 6) analizy wprowadzenia poprawek technicznych, m.in. wskaźników jednostkowych emisji w odniesieniu do np. wielkości produkcji itp.

Dla sektorów przemysłowych objętych zakresem dyrektywy proces nowelizacji będzie oznaczał dostarczenie danych z pracy instalacji, wywiady i wizyty w wytypowanych zakładach konsultantów zaangażowanych w opracowanie nowelizacji

dyrektywy. Ponieważ dyrektywa IPPC nie jest jeszcze w pełni zaimplementowana w państwach członkowskich – są instalacje podlegające wymogom dyrektywy IPPC, które nadal działają bez pozwoleń zintegrowanych – ocenie funkcjonowania dyrektywy zostaną poddane te przedsiębiorstwa, które już funkcjonują w oparciu o pozwolenia zintegrowane, jak to ma miejsce w przemyśle cementowym.

